

23 september 2020

Ert dnr: N2020/01752/JL

Vårt dnr: SU-484-0043-20

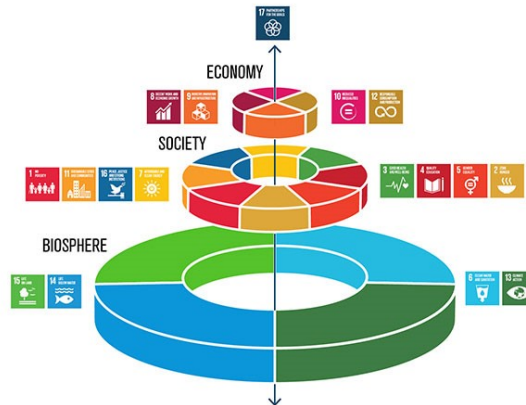
Näringsdepartementet
Landsbygdsavdelningen,
Enheten för jordbruk och livsmedelsföretagande
Anna Wikström
anna.wikstrom@regeringskansliet.se
n.remissvar@regeringskansliet.se
n.strategisk.plan@regeringskansliet.se

Östersjöcentrums svar på Näringsdepartementets remiss av "Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige"

Stockholms universitets Östersjöcentrum, ÖC, har tagit del av Näringsdepartementets "Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige". ÖC har också deltagit i de sakkunniga som departementet arrangerat under framtagandet. Nedan finns några korta synpunkter rörande delar som kopplar till övergödning av vatten.

Inledningsvis vill ÖC framhålla att vi visserligen delar regeringens syn på att de tre dimensionerna av hållbarhet (ekonomisk, social och miljömässig) är inbördes beroende av varandra men vi anser att den miljömässiga utgör ramen för övriga enligt nedan. Hur man förhåller sig till denna fråga är avgörande för det fortsatta arbetet med den strategiska planen och påföljande val av åtgärder inom CAP. Det kommer att uppstå målkonflikter mellan de olika dimensionerna, vilket även lyfts i promemorian, men det framgår inte hur sådana målkonflikter ska hanteras. Snarare antyds att hållbarhetsarbetet inte får försämra konkurrenskraften, t ex i avsnitt 5.4.4. Östersjöcentrum menar att det är kortsiktigt att sätta konkurrenskraften främst eftersom ekosystemens funktioner måste bevaras och stärkas för att övriga dimensioner ska kunna utvecklas.

Stockholms universitets Östersjöcentrum

Östersjöcentrum har studerat promemorian särskilt med avseende på övergödningsrelaterade frågor, särskilt jordbrukets växtnäringsanvändning. Genomgående behandlas växtnäringsfrågor knapphändigt i promemorian. *Under avsnitt 5.4.4 - Minskad belastning på mark, luft och vatten* – borde nödvändigheten av att öka växtnäringsutnyttjandet ha betonats. Idag är effektiviteten låg och en ökad effektivitet är nyckeln till lägre risk för läckage till omgivande vatten. Ett verktyg för att öka effektiviteten är växtnäringsbalansberäkningar, vilka kan införas inom ramen för CAP.

En annan åtgärd som borde ha lyfts fram i avsnittet är stöd till produktionsformer med balans mellan växtodling och djurhållning. Sådana produktionsformer, t ex ekologisk odling, har oftast lägre överskott av växtnäring som cirkulerar i systemet och därmed oftast lägre risk för läckage.

Vi stödjer promemorians skrivningar om att samordnande insatser inom avrinningsområdet är viktiga, t ex genom dagens vattensamordnare.

5.3.10 Samverkan jordbruk, rådgivning och forskning

Inom detta område är det angeläget att inkludera jordbrukets effekter på omgivande miljö, särskilt vatten. I promemorian sägs att ”Rådgivning och kompetensutveckling på områden som syftar till att stärka lönsamhet och hållbarhet i svenskt jordbruk bör så långt som möjligt ske på marknadsmässiga villkor.” ÖC anser att rådgivning och kompetenshöjning rörande hållbarhet inte enbart kan hanteras på marknaden utan fordrar anslag. Möjligheterna inom CAP bör utnyttjas.

5.4.3 Anpassa produktionen till klimatförändringarna och minskad relativ påverkan på klimatet

I detta avsnitt tar promemorian inte alls upp användningen av mineralgödselkväve, vilken idag är en avsevärd källa till klimatpåverkan. En minskad tillförsel av kväve till jordbrukssystemet skulle inte enbart gynna klimatfrågan utan även kunna bidra till ökad effektivitet av växtnäringsutnyttjandet och därmed lägre risk för läckage. Detta förutsätter en korrekt hantering av andra gödselmedel, särskilt stallgödsel.

Den svenska strategiska CAP-planen borde lyfta ovanstående samband och koppla frågan till Farm to Fork-strategin vilken sätter reduktionsmål för gödselmedel.

Avslutningsvis, ÖC är förvånade över att inte återfinna växtnäringsförslag i den bilagda bruttolistan eftersom vi med flera andra framförde sådana förslag under sakråden.

I framtagandet av detta remissvar har följande personer medverkat:

Bo Gustafsson, forskare

Christoph Humborg, vetenskaplig ledare

Linda Kumblad, forskare

Carl Rolff, forskare

Gun Rudquist, policychef

Vänligen

Tina Elfving

föreståndare